

Stanowisko nr 11/2023.

Pomorskiego Zespołu ds. Kobiet

z dnia 30.08.2023 r.

w sprawie: problemu nialimentacji

Mimo wprowadzania wielu dobrych rozwiązań w polskim prawie służących poprawie sytuacji w zakresie zaspakajania potrzeb osób alimentowanych szczególnie dzieci dane statystyczne pokazują iż skala zadłużenia alimentacyjnego w Polsce się nie zmniejsza. Dług alimentacyjny rośnie.

W świadomości społecznej problem alimentacyjny sprowadza się do konfliktu czy relacji pomiędzy dorosłymi rodzicami lub partnerami. Nadal nie mówi się wyraźnie, że niepłacenie alimentów jest przestępstwem, w którym okrada się i krzywdzi dzieci. Niepłacenie alimentów jest aktem przemocy wymierzonym przeciwko dziecku.

DŁUG ALIMENTACYJNY

Na koniec maja 2023 roku liczba dłużników alimentacyjnych wpisanych do Rejestru Dłużników prowadzonego przez BIG InfoMonitor przekroczyła 291 tys. osób, a ich łączna zaległość osiągnęła rekordową kwotę 14,5 mld zł. Wśród ogółu dłużników alimentacyjnych matki stanowią 6 %, ojcowie 94%. W ciągu roku kwota zaległości zwiększyła się o przeszło 3 mld zł. Województwo Pomorskie znajduje się na 4 miejscu pod względem liczby dłużników (23 109 dłużników). Wyprzedzają nas jedynie województwa: śląskie, mazowieckie oraz dolnośląskie. Według Krajowej Rady Komorniczej obecnie prowadzonych jest około 600 tys. postępowań komorniczych, w których poszkodowanymi jest 1 mln dzieci. Średni dług alimentacyjny wynosi 50 tys. złotych.

FUNDUSZ ALIMENTACYJNY

Przy ustalaniu prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego począwszy od okresu świadczeniowego rozpoczynającego się od 1 października 2023 r. kwota kryterium dochodowego wyniesie 1209 zł. Obecnie dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie powinien przekraczać kwoty 900 zł. W 2020 roku od 01.10.2020 wzrosło kryterium dochodowe z 800 do 900 zł. W 2018 roku z 725 złotych do 800. Próg 725 złotych obowiązywał od 2008 roku. 10 lat braku waloryzacji i lekceważenia potrzeb dzieci. Obserwując wzrost płacy minimalnej w wymienionych okresach widać wyraźnie, że nikt nie dba o taką samą waloryzację progę dochodowego jak również samych alimentów. Gdy dorośli dbają o swoje

przychody to w tym samym czasie dzieci i ich poziom życia to kwestia woli politycznej lub dowolnego uznania.

W 2008 roku próg dochodowy stanowił 64,38% płacy minimalnej a już teraz w 2023 próg dochodowy stanowi 25% płacy minimalnej. Od października 2023 dojdziemy do 31%. Dane obrazujące dbałość o sprawę alimentacyjną wskazują na dramatyczne zaniedbania wobec jakości życia dzieci.

WYSOKOŚĆ ALIMENTÓW

Jeśli chodzi o umowną (średnią) wysokość alimentów, które dostaje samotny rodzic na jedno dziecko to jest 500-600 zł. Zdarza się, że sąd orzeka dużo niższą wysokość alimentów, np. 200 lub 300 złotych na dziecko. Niektórzy są jednak zobowiązani przez sąd do płacenia alimentów w wysokości wyższej niż średnia (np. 1 tys. zł. na dziecko lub więcej). I półroczu 2019 r. średnia wysokość alimentów (według danych Ministerstwa Sprawiedliwości) zasądzonych poza rozwodami wynosiła 674,5 zł. Natomiast maksymalna kwota wypłaty z Funduszu Alimentacyjnego to 500 zł miesięcznie, ale nie więcej, niż należne alimenty.

EGZEKUCJA

Egzekucja należności alimentacyjnych jest powadzona przez komorników sądowych i jest czynnością zmusną. Aby uchylić się od obowiązku zapłaty dłużnicy przepisują majątek na członków rodziny / partnerów, zatrudniają się „na czarno” lub płacą mniejsze kwoty niż te zasądzone. Problem pojawia się również w sytuacji, w której rodzic uchylający się od płacenia świadczenia wyjeżdża za granicę. Komornicy sądowi działają jedynie na terenie Polski i nie posiadają uprawnień do prowadzenia czynności egzekucyjnych na terenie innego kraju. Ogromnym problemem jest przyzwolenie społeczne na niepłacenie alimentów oraz wsparcie udzielane dłużnikom przez otoczenie w tym rodziny, znajomych i pracodawców co czyni egzekucję bezskuteczną.

REKOMENDACJE

Obraz długu alimentacyjnego, powszechne lekceważenie obowiązku płacenia alimentów oraz ubogość alimentów i pogarszająca się sytuacja w całym zakresie tego problemu daje obraz społeczeństwa oraz pokazuje skalę przemocy wobec dzieci.

Ubóstwo alimentacyjne z jednej strony i arogancja dłużników wymaga działań na każdym poziomie władzy zarówno państwowej jak i samorządowej.

Pomorski Zespól ds. Kobiet zwraca uwagę na konieczność podjęcia następujących działań przez polski rząd i parlament.

1. W interesie publicznym jest zmiana prawa w zakresie spraw alimentacyjnych poprzez zniesienie ograniczeń w dostępie do świadczeń Funduszu Alimentacyjnego (dot. tzw. progu alimentacyjnego). Próg alimentacyjny jak również wysokość alimentów powinny być powiązane z płacą minimalną i waloryzowane każdego roku na dzień pierwszy stycznia.

2. Konieczne jest prowadzenie skutecznych oraz merytorycznych kampanii społecznych,, których brzmienie i treści ustalane są ze strona społeczną to jest organizacjami zajmującymi się problemem nie alimentacji i prawami dziecka.
3. Konieczne jest ujednoczenie orzecznictwa sądowego odnośnie wysokości alimentów i ustalenie wysokości minimalnej alimentów jak również wprowadzenie z mocy prawa corocznej automatycznej waloryzacji wszystkich świadczeń alimentacyjnych poprzez określenia mechanizmu waloryzacji.
4. Niezbędnym jest promowanie dobrych instrument, zapomnianych trochę przez matki jak np. składanie wniosków o zabranie ojcom prawa jazdy.
5. Wprowadzenie mechanizmu natychmiastowych świadczeń alimentacyjnych, które orzekane byłyby w sposób uproszczony w tzw. postępowaniu nakazowym alimentacyjnym.

Pomorski Zespół ds. Kobiet zwraca uwagę na konieczność podjęcia następujących działań przez samorząd województwa pomorskiego

1. Przeprowadzenie działań nagłaśniających problem niealimentacji w województwie pomorskim poprzez:
 - omówienie go na posiedzeniu Zarządu Województwa Pomorskiego,
 - przesłaniu stanowiska Pomorskiego Zespołu ds. Kobiet do wszystkich samorządów województwa,
 - zorganizowaniu konferencji poświęconej problemowi niealimentacji,
 - rozważeniu możliwości prowadzenia kampanii społecznej i informacyjnej.

Pomorski Zespół ds. Kobiet